

11. november 2022

UKA2022/07

2023-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

2023 Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut aappassaaneerneqarnissaanut allannguutissanut naalakkersuisunut qujavugut. Aningaasanut inatsisissamut allannguutissat qimerloorluareerlugu Siumumiit imaattumik oqaaseqarfigissavarput.

Paasilluinnarparput aamma siullermeeratsigu Naalakkersuisut mianersortumik sukangasumillu aqutsinermik oqariartuutigimmassuk pissusissamisoortutut Siumumiit isigivarput, taamatut oqariartuutip timitalissappat naalakkersuisunut piumasaqarpoq inatsisartuni aaliangersakkavut pilersaarutorluarlugit timitaliinissamik suliaqartariaqartut saniatigullu pilersaarutaanngitsumik iliuuseqapallakusussuseqarneq annikillinerusariaqartoq.

Taamatuttaaq mianersortumik sukangasuumillu ingerlatsinerup pilersaarutaanngitsumik sunniutigisinnaasai mianeralugit atussavagut, tassami ulappussinnaagatta ullumikkuinnaq pisut mattusersortutut ilillugit ajornartorsiutiivillu aaqqiiviginagit. Kingusinnerusukkullu ilanngullugit Siumumiit aaqqiivigisassatut pingaartitagut eqqaassavakka.

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunatta avataani pisut nammineerluta aaliangiiffigisinnaasatsinnik iluarsisinnaanngisagut atorpagut. Inuunitsinni sunnerpaatigut aammalu suli annertunerujartortumik sunnerneqarnerput malugisussaallutigu. Ukrainimi sorsunnerup, coronallu sunniutai uani eqqarsaatigivakka.

Siulittuutigineqartut aallaavigalugit kaasarfigut kaaginnarlugit pisussanik utaqqisinnaanngilagut. Suliassaqarpugut ungasinnerusoq isigalugu aaqqiissutissanut aningaasaliissalluta, taamaattoqassappat unneqqarissumik tulleriarinerup nalorninarunnaarsinnissaa pisariaqalerpoq immikkut ittumik iliuuseqartariaqartuaannarneq akisoqisoq annikillisinniassagatsigu.

Aningaasartuutit qaffakkaluttuinnartissinnaanngilagut, Nunatta aningaasaqarnera isigigaanni inunnik pisortat ingerlataanni aningaasartuutit suli annerusumik misissorluartariaqalerpagut. Aningaasartuutit qaffakkaluttuinnartut inuunerisatsinnik ullumilu nunatsinni killiffitsinnik aallaaveqarpoq. Inunnik isumaginninnerup iluani aningaasartuuterpassuaqarpugut piffissaq qaninnerusoq isigalugu imaaliillaannaq mumisissinnaanngisatsinnik kisianni aamma allangortinnginnissaanut akissaqarfiginngisatsinnik. Taamaattumik Siumumiit isumaqarpugut suliniummik aallartitsisariaqalersugut suliassaqarfiit tamaasa nalilersorlugit pissusissamisoortumik

anigaasat sulisinneqarnersut nalilersussallugit suliallu ingerlanneqqartut siunnerfitsik tunaartaralugu kinguneqartarnersut.

Peqqinnissaqarfimmi pissutsit pillugit ataatsimiisitaliarsuaq sulisinneqartoq qilanaaraluta utaqquvarput. Suliaminni innersuussutissat ungasinnerusoq isigisumik politikikkut tikkuussinissatsinnut toqqammavississammagut. Taamaakkaluartorli ullumikkorpiaq inissisimaffia arlalitsigut ernumanavissunik imaqarpoq. Peqqinnissaqarfiup sulisoqarniarnermini ajornartorsiornerata pitsanngortinnissaa tamattaalluta isumaqatigiissutigisariaqavipparput tassanilu puigornagit inoqarfitsinni sulisunut atugassarititaasut ilanngullugit pitsanngorsaaviginissaat tassaasinnaallutik meeqqeriveqarneq, atuarfeqarneq, inissaqarnerullu ilanngullugu qimerluataartariaqaratsigu. Peqqinnissaqarfimmi aningaasartuutit qaffakkiartuinnartut ernumanaatillit marlunnik tikkuussisinnaavugut. Tassa sulisoqarnikkut aningaasartuutit marloqiusamik inissisimasut ilaat nunaqavissunut tunngasut annertoorli aamma tikisittariaqakkatsinnut aningaasartuutit annertusiartupiloorput, tamanna aqussinnaalinngikkutsigu peqqinnissaqarfipput akissaaruffigisinnaavarput. Ataatsimoorluta ammasumik eqqartuinissarput massakkorluinnaq pisariaqavippoq.

Aningaasartuulli aamma alla qimerloortariaqalerparput tassalu napparsimasortatsinnik angallasserup arlaatigut akikillisaavigineqarnissaa pisariaqalersinnaammat, tamanna pisinnaavoq suliffeqarfiit nunatta pigisaasa qanimut suleqatiginerisigut. Siumumiit isumaqarpugut tamatta peqqinnissaqarfitsinnut kivitseqataasariaqalersugut tassungalu partiit tamaasa suleqatiserivagut.

Taamatuttaaq siullermeerinninnermi oqaatsigisavut uteqqilaarlugit, Kalaallit Nunatsinnut takornariarlutik aasarmanna inuit ikittuunngitsut tikerarput. Siunissami inuussutissarsiut pitsaasumik ineriartussappat nunatta pisariaqartippaa nammineerluta aqussinnaasatsinnik tamakkiisumillu imaluunniit annerpaamik aningaasatigut isertitsiffigineqarsinnaanera qulakkeertariaqaripput. Aasarmanna nalaatagut angallannerup kipiluttunartumik inissinnera tassani suliassat ilagilluinnarpaat imatummi inissittussaangilugut takornarissat amerlinerisa kingunerissagaat Kalaallit Nunatsinni nunaqavissut angalaniarnerminni ajornartorsiuilissasut, tassani pingaaruteqarpoq kiffartuussinnermut nunatta angalatitsivinnut isumaqatigiissutigisartagaat toqqammaveqarmata Nunatsinni najugaqartut pitsaasumik angallanneqarsinnaanerannut qulakkeerisussat, taamaakkunnaarsimappat taava aqqiissutissamik nassaartariaqarpugut. Taamatuttaaq napparsimaveqarfipput tusiapittumik maannamut ingerlatillugu nunatsinni najugaqartut tunulluineqarsinnaanngillat avataanit tikittut annertuumik atulersimappassuk, taamaaliussagunik eqqarsaatigisariaqalerparput uagut akileraartarnitsinni akilersugarput ilumut tikeraagut akeqanngitsumik atortassaneraat.

Imminut pilersornerunissamut suliniutinut pikkorinnerulernissarput Siumumiit isumaqarfigivarput, avataanit akit qaffakkiartornerisa kingunerisinnaammagu siornatigut akilersinnaanngitsutut nalilersortakkavut akilersinnaaneruleratarsinnaanerat. Taamaattoqassappat isumaqatigiittariaqarpugut avataanit pilersorneqarnerput ajalusuussagaluarpat suunuku maani

nunatsinni nammineq pilersissinnaasagut allanik isumalluuteqarata. Pisariaqarpallu aningaasaliinikkut annertusaaffigalugit ajalusoorsinnaanerput minnerpaaffianiitinniarlugu.

Nunatut attassinnaangisatta ilagilluinnarpaat meerartagut inuusuttagullu sumiginnarlugit sapangissinnaanginnatsigit. Suliniutit meeqqanut inuusuttatsinnullu sammisut nunarput tamakkerlugu annertusaaffigisariaqarpagut. Imaalluarsinnaavoq suliassaqarfiit meeqqanut inuusuttunullu tunngasut imminnut sulii ullumikkornit annertunerusumik suleqatigiinnerusariaqalersut kaammattuutaanani piumasaqaatinngortariaqalersoq, Nukiit siammarnagit kattunnerugutsigit soorluuna angusassarput annertunerussasoq. Taamaaliorutta ajornartorsiutigilersimasagut meeqqanut inuusuttunullu mumisikkiartulersinnaaqqullugit.

Nunatta iluani silaannakkut angallanneq ukiuni makkunani annertuumik aningaasaliiffigineqarlutik ineriartortinneqarput sutigut tamatigut attavilersorsinnaanerput ineriartuutaasunnngortinniarlugu, Siumumiit isumaqarpugut tullinnguuttoq Nunatta nappataata atugassai pitsanngorsarnissaanut tullinnguuttoq tassalu talittarfigillisaaneq. Aningaasarsiornitsinni pingaaruteqarluinnartoq aalisarneq ullumikkut tunitsivitsigit talittarfeqarnitsigullu illersorsinnaagunnaaraluttuinnakkatsinnik inissisimaleqqavoq. Tamanna aalisartortatsinnut piniartortatsinnut innuttaasunullumi naammaginngilluinnarpoq. Siumumiit piareersimavugut talittarfeqarneq pillugu suliniutinut pitsanngorsaataasussanut suleqataarusulluta aningaasartassaanillu ujarlernimmi aqqtissiusseqataarusulluta.

Nukissiuuteqarneq pillugu ineriartortitsinerit nunatta immikkoortuani aaliangersimasumi aallartisarneqarnerat siumumiit pingaarteqarput. Inuussutissarsiutinik ineriartortitsinerimi

Innarluutilinnut suliniutit annertusiartortinnissaat Siumumiit kissaatigivarput, innarluutillit atugarisaasa pitsaasumik inississappat partiit tamattaalluta annertunerusumik nikerartuunngitsumik patajaatsumilli toqqammaveqarluta ilulisersortarialerparput, tamanna angutserlugu Siumumiit suliniutinut suleqataarusunnerput maannangaaq oqaatigivarput.

Siumumiit 2023-mut aningaasanut inatsisissamut pitsanngorsaataasinnaasunik ukunanga isiginiarluta sulinitsinni sammissavarput.

Utoqqaat aningaasatigut malunnaatimmik aaqqiivigineqarnissaat inatsisitigut toqqammavilerneqarnissaa qulakkiissallugu, puigussanngilarput utoqqalinersiuteqalersimagaanni inuunermilu suliffiusimasuni tamakkiisumik tunniussaqaarnikuusut, uagut ullumikkut inuusukannersugut pitsaasumik atugaqarniassagatta piffissanngoraangat iluamik eqqortumillu atugassaqaartissagsigit.

Akilerartarnermut aaqqissuusseqqinnerup pisariaqavinnera Siumumiit suliassatut tigullugu aammalu timitalernissaanik siunnerfeqarluta suliniutigissavarput. Pisariaqarpoq ullummikkut aaqqissuusisimanitsinni pisariillisaaneq aallaavigalugu sanasimannginnatta,

ajornannginnerusumik pissusissamisoornerusumillu periuseqarluta akileraartarnerup aaqqissuussaana ilusilerumavarput Kalaallit Nunatsinni pissakinnerit akunnattumillu isertitallit inuunerisa pitsaanerusumik aaqqissuussivigeqqullugu naligiinnginneq innuttaasut atugaat annikillisikkumallugu.

Nunarput siulittorneqarpoq siunissami aningaasartuutit isertitaninngaani amerlanerungaalersinnaasut, peqqutaavoq utoqqaliartortut amerlavallaalertussaammata meeqqanik inuussuttunillu inersimasunngortussat ikippallaarlutik. Taamaattumik siunissami inuussutissarsiutigiligassagut nassaarisariaqalerpagut aatsitassarsiornerup iluaniittut nalunngilagut aammalu sulit takornariaqarnermiittut. Inuussutissarsiutit pioreersut allanngutsaaliussanngilagut Nunatsinnut pitsaanerusumik sanarfineqarsinnaappata aamma qununata ineriartortittuassavagut.

Taamatut oqaaseqarluta Inatsisartut aningasanut inatsisissaattut siunnersuut 2023-imoortoq pingajussaaneerseqartinnani aningaasaqarnermut ataatsimiitsitaliami suliareqqinneqarnissaa innersuussutigaarput.

Hans Peter Poulsen, Siumut